

FOLKETINGET

Folketingets Uddannelsesudvalg

Den økonomiske konsulent

Til: Udvalgets medlemmer og stedfortrædere
Dato: 24. november 2010

OECD rapport om landenes uddannelsesstatistik (Highlights from Education at a Glance 2010)

Sammenfatning

OECD udgiver hvert år en rapport "**Education at a Glance**" samt en "resumerapport", "**Highlights from Education at a Glance**". Notatet gennemgår kort sidstnævnte.

I Danmark er 88,9 pct. af de **15-19-årige** i uddannelsessystemet. Det er over det gennemsnitlige niveau i OECD på 84,6 pct.. De øvrige **nordiske lande** (Finland, Sverige og Norge) ligger også over OECD gennemsnittet.

Andelen af **25-34-årige** og **55-64-årige** der har gennemført en mellemlang eller lang videregående uddannelse er på hhv. 43 pct. og 26 pct. i **Danmark**. Det er også over OECD gennemsnittet, der er på hhv. 35 pct. og 20 pct. Blandt de nordiske lande har Danmark de **højeste uddannelsesudgifter** opgjort som pct. af BNP. Danmark bruger **7.1 pct.** af BNP.

Den offentlige nettogevinst i Danmark ved en mellemlang eller lang uddannelse (mand) er på **81.017 \$** (konverteret vha. købekraftspariteter). Det er **mindre** end den gennemsnitlige nettogevinst i OECD på **86.404 \$**. Blandt de nordiske lande er det kun Finland, der ligger over OECD-niveau med en nettogevinst på **107.507 \$**.

I Danmark er der ca. **20 elever** i en folkeskoleklasse, og det svarer nogenlunde til OECD gennemsnittet.

OECD's analyse berører også antallet af **undervisningstimer** for folkeskolelærere og gymnasielærere. Danmark ligger her under OECD's gennemsnit.

1. Indledning

OECD udarbejder hvert år rapporten "**Education at a Glance**". Rapporten, der er meget omfattende, gennemgår flere aspekter af medlemslandenes uddannelsessystemer heriblandt uddannelsesniveau, gennemførelsesprocenter, finansiering af uddannelse, omkostning og gevinst forbundet ved uddannelse, lønninger indenfor uddannelsesinstitutioner mv.

Det skal nævnes, at rapporten både giver et indblik i **trenden** indenfor de forskellige uddannelsesaspekter, samt giver et **øjebliksbillede** af landene imellem. De fleste tal er fra 2008, men det skal bemærkes, at der dog også er tal fra 2006 og 2007. Det fremgår af notatets tabeller, hvornår tallene er fra. For at begrænse talmængden er der alene vist tallene for Danmark, samt de lande vi normalt sammenligner os med nemlig Norge, Sverige og Finland. Herudover er vist tallene for OECD gennemsnittet.

Ligeledes skal der gøres opmærksom på, at tal anført i dollars (\$) er konverteret vha. købekraftspariteter. Hermed tages der højde for eventuelle prisniveauforskelle landene imellem.

OECD udgiver desuden en mindre "**resumerapport**" kaldet "**Highlights from Education at a Glance**", hvor man fremhæver de vigtigste elementer fra hovedrapporten.

Notatet gennemgår kort de vigtigste elementer fra "resumerapporten".

2. Uddannelsesniveau og antal i uddannelse

Af **tabel 1** nedenfor fremgår nogle vigtige nøgletal indenfor det generelle uddannelsessystem. Alle tal er fra **2008**.

Tabel 1. Udvalgte nøgletal vedrørende det almindelige uddannelsessystem

2008	Danmark	Finland	Norge	Sverige	OECD gennemsnit
1 Uddannelse generelt:					
- Andelen af 15-19-årige, der er i uddannelsessystemet (pct.)	88,9	90,3	78,3	87,4	84,6
- Andelen af 25-64-årige, der mindst har gennemført folkeskole (op til 11 års skolegang) (pct.)	75	81	81	85	71
2 Mellemlang eller lang videregående uddannelse:					
- Andelen af 25-34-årige, der har gennemført en mellemlang eller lang videregående uddannelse (pct.)	43	38	46	41	35
- Andelen af 55-64-årige, der har gennemført en mellemlang eller lang videregående uddannelse (pct.)	26	29	28	26	20
- Andelen der gennemfører deres påbegyndte mellemlange eller lange videregående uddannelse (pct.)	84	72	83	54	69
3 Videregående uddannelse:					
- Andelen af unge optaget på en lang videregående uddannelse (pct.)*	59	70	71	65	56

Kilde: Indicator C3: Tabel C3.2a, Indicator A1: Tabel A1.3a, Indicator A1: Tabel A1.2a, Indicator A2: Tabel A2.4 samt Indicator A4: Tabel A4.1.

*Angiver hvor mange, der færdiggør en gymnasial uddannelse og går videre til en lang videregående uddannelse.

Uddannelse generelt

Som det fremgår af **tabel 1**, ligger **Danmark** med sine 88,9 pct. over OECD-gennemsnittet på 84,6 pct., hvad angår andelen af 15-19-årige i uddannelse. **Finland** og **Sverige** klarer sig også bedre end det gennemsnitlige OECD land, og de tre lande ligger relativt tæt i opgørelsen. **Norge** er det eneste af de fremhævede lande, der ligger under OECD gennemsnittet med en andel på 78,3 pct.

I **2007** var 84,5 pct. af Danmarks unge i 15-19 års alderen i gang med uddannelse, så der har været en relativ stor stigning fra 2007 til 2008. Det skal bemærkes, at der ikke er tale om nogen specifik uddannelse.

I rapporten er der lavet en opgørelse over hvor stor en andel af 25-64-årige, der har gennemført mindst 11 års skolegang. I det danske uddannelsessy-

stem er der ikke et specifikt skel ved det 11. års skolegang, men lidt groft opgjort svarer det til en gennemført 10. klasse eksamen.

Det fremgår således af **tabel 1**, at 75 pct. af den danske befolkning i aldersintervallet 25-64 år, har gennemført mindst 11 års skolegang. Dette er ligger over gennemsnittet i OECD, hvor andelen er på 71 pct. I Finland, Norge og Sverige ligger niveauet dog højere, nemlig på hhv. 81 pct., 81 pct. og 85 pct.

Mellemlang eller lang videregående uddannelse

Det ses, at andelen af **25-34årige** der har gennemført en mellemlang eller lang videregående uddannelse er på 43 pct. i Danmark, og det er pænt over OECD gennemsnittet på 35 pct.

På nordisk plan svarer de 43 pct. for Danmark til over andelen for Finland og Sverige, der ligger på hhv. 38 pct. og 41 pct. I Norge er andelen på 46 pct. Overordnet set ligger Danmark således over gennemsnittet i forhold til OECD, samt lidt over niveau i de nordiske lande (dog under Norge).

For andelen af **55-64-årige**, der har gennemført en mellemlang eller lang videregående uddannelse, ligger Danmark på 26 pct. og det er også over OECD gennemsnittet på 20 pct. Det ligger på linie med Sverige (26 pct.), men en anelse under niveauet for Finland (29 pct.) og Norge (28 pct.).

Ved sammenligning af andelen af de 25-34-årige og de 55-64-årige der har gennemført en mellemlang eller lang videregående uddannelse, får man et billede af udviklingen. Andelen af 25-34-årige er betydelig større end andelen af 55-64-årige for alle lande i tabellen, hvilket taler for, at der er sket en stigning i det generelle uddannelsesniveau. Det viser, at det er blevet mere almindeligt og tilgængeligt at videreuddanne sig efter færdiggørelse af en gymnasial uddannelse.

Danmark er blandt de lande i OECD, hvor flest af dem der **påbegynder** en mellemlang eller lang videregående uddannelse, også **gennemfører** den. Dette ses i form af, at 84 pct. gennemfører deres påbegyndte videregående uddannelse. Kun Japan og Sydkorea ligger højere placeret end Danmark i denne opgørelse. Sverige og Norge har en relativ lav gennemførselsprocent på hhv. 54 pct. og 63 pct. på de videregående uddannelser, og ligger dermed også under OECD gennemsnittet på 69 pct. Finland har en gennemførselsprocent på 72 pct.

Videregående uddannelse

Af de unge danskere der færdiggør en gymnasial uddannelse, optages 59 pct. af dem direkte på en lang videregående uddannelse. Hvad angår de andre skandinaviske lande, ligger de generelt højere. I Norge er andelen på 71 pct., og er hermed det skandinaviske land, hvor flest unge går direkte videre til en lang videregående uddannelse. Sverige og Finland ligger også højt med hhv. 65 pct. og 70 pct. Alle de ovenstående lande ligger over det gennemsnitlige OECD tal på 56 pct.

3. Økonomiske og beskæftigelsesmæssige aspekter ved uddannelse

I **tabel 2** nedenfor er fremhævet nogle vigtige økonomiske nøgletal vedrørende uddannelse.

Tabel 2. Beskæftigelsesrater og offentlige omkostninger

2008	Danmark	Finland	Norge	Sverige	OECD gennemsnit
1 Beskæftigelsesrater blandt befolkningen (pct.):					
- Ved gymnasial uddannelse	83,2	77,3	84,4	83,3	76,1
- Ved videregående uddannelse	89,2	85,6	90,6	89,2	84,5
2006					
2 Offentlig omkostning og gevinst ved mellemlang og lang videregående uddannelse (mand) (\$)*:					
- Offentlig gevinst	132.536	148.872	105.007	95.121	119.353
- Offentlig omkostning	-51.524	-41.168	-47.298	-50.013	-31.830
- Nettogevinst	81.017	107.507	57.573	44.990	86.404

Kilde: Indicator A6: tabel A6.3a samt Indicator A8: Tabel A8.4.

*: Tallene opgjort som nutidsværdier og er dermed tilbagediskonteret til 2006.

Beskæftigelse

I Danmark er beskæftigelsesraten blandt befolkningen med en **gymnasial uddannelse** på 83,2 pct. Det svarer nogenlunde til niveauerne, der er observeret i de andre skandinaviske lande. Fælles for disse er, at beskæftigelsesraten er højere end **OECD** gennemsnittet, der ligger på 76,1 pct.

Beskæftigelsesraten blandt befolkningen med en **videregående uddannelse** er på 89,2 pct. i Danmark, hvilket er det samme som i Sverige. Norge ligger over dette niveau med 90,6 pct., og Finland ligger under med 85,6 pct.

I Danmarks tilfælde svarer det til, at beskæftigelsesraten blandt befolkningen med en videregående uddannelse er 6 pct. point højere end blandt befolkningen med en gymnasial uddannelse. På OECD niveau er forskellen på 8,4 pct. point, hvilket er også større end forskellene, der ses i Finland, Norge og Sverige.

Offentlig omkostning og gevinst ved at mellemlang og lang uddannelse

De offentlige **omkostninger** forbundet ved videreuddannelse, dækker over tabte skatteindtægter i uddannelsesårene samt det direkte offentlige forbrug i form af aflønning af lærer m.v. I Danmark er de gennemsnitlige udgifter forbundet ved videregående uddannelse for en mand¹ på **51.524 \$**. Dette udgiftsniveau er det 2. højeste i OECD, og det ligger dermed også del over OECD gennemsnittet på 31.830 dollars.

Det offentlige **afkast** forbundet ved videreuddannelse for en mand, dækker over ekstra skatteindtægt som følge af højere indkomst, færre udgifter til overførselsindkomster m.v. I Danmark ligger det offentlige afkast (mand) på **132.536 \$**. Dette afkast er væsentligt større end tallene for Norge og Sverige, der er på hhv. 105.007 \$ og 95.121 \$. Finland har et afkast på 148.672 \$, og ligger dermed langt over OECD gennemsnittet på 119.353 \$.

Ved at se på **nettogevinsterne** (afkast fratrukket omkostninger) fremgår det, at Danmark har en nettogevinst på 81.017 \$, hvilket er væsentligt større end nettogevinsten i Norge (57.573 \$) og Sverige (44.990 \$), men stadig under OECD gennemsnittet på 86.404 \$. **Finland** har en nettogevinst på 107.507 \$, svarende til den femte højeste nettogevinst i OECD.

¹I OECD's rapport er der lavet særskilte beregninger for mænd og kvinder. For en kvinde er den offentlige nettogevinst ved en mellemlang og lang uddannelse på 16.827 \$. OECD gennemsnittet er på 52.436 \$

4. Finansiering af uddannelsesinstitutionerne

Tabel 3. Nøgletal vedrørende udgifter og finansiering

2007	Danmark	Finland	Norge	Sverige	OECD gennemsnit
1 Årlige udgifter (pr. student):					
- Udgifter pr. student fra folkeskole til mellemlang eller lang videregående uddannelse (\$)	10.759	8.440	11.967	10.262	8.216
2 Udgifter som andel af BNP:					
- Samlede uddannelsesudgifter	7,1	5,6	5,5	6,3	5,7
- Udgifter til folkeskoler samt gymnasiale uddannelser	4,3	3,6	3,7	4,1	3,6
- Udgifter til videregående uddannelser	1,7	1,6	1,3	1,6	1,5
3 Det offentlige andel af udgifterne:					
- Så meget betaler det offentlige af uddannelsesudgifterne (pct.)	92,5	97,5	n.a	97,4	82,6

Kilde: Indicator B1: Tabel B1.1a, Indicator B2: Tabel B2.1 samt Indicator B3: Tabel B3.1.

Anm.: Når n.a er anført, er data ikke til rådighed for det givne land.

Udgifter pr. student

Danmark har det 5. dyreste uddannelsesforløb fra folkeskole til videregående uddannelse, med et årligt beløb svarende til 10.759 \$. Beløbet dækker over både de offentlige og private finansieringsudgifter. Norge og Sverige ligger ligeledes højt placeret med nogenlunde samme beløb, mens Finland, med et udgiftsniveau på 8.440 \$, kun ligger lidt over OECD gennemsnittet på 8.216 \$.

Udgifter som andel af BNP

I Danmark bruges 7,1 pct. af BNP på alle uddannelsesinstitutioner, hvilket er meget over OECD gennemsnittet på 5,7 pct. Det ligger også betydeligt over de andre nordiske lande som Finland, Norge og Sverige, der bruger hhv. 5,6 pct., 5,5 pct. og 6,3 pct. af BNP.

I Danmark går 4,3 pct. af BNP til **folkeskoler** og **gymnasiale uddannelsesinstitutioner**. Det er 0,7 pct. point større end gennemsnittet i OECD på 3,6 pct. Norge og Sverige ligger ligeledes over OECD gennemsnittet med en andel på hhv. 3,7 pct. og 4,1 pct. Finland ligger på niveau med OECD med 3,6 pct.

Andelen af BNP der går til **videregående uddannelser** er i Danmark på 1,7 pct. I Finland, Norge og Sverige er andelen på hhv. 1,6 pct., 1,3 pct. og 1,6 pct. Dermed ligger alle de nordiske lande over OECD på 1,5 pct.

Det offentliges andel af udgifterne

I Danmark finansierer det offentlige 92,5 pct. af alle uddannelsesudgifter, og billedet er nogenlunde det samme i Norge og Finland, hvor det offentlige står for en endnu større del af finansieringen nemlig hele 97 pct.. Denne finansieringsfordeling er typisk for de skandinaviske lande, men på OECD-plan er det gennemsnitlige tal for offentlig finansiering på kun 82,6 pct..

5. Lønninger og arbejdstid

Tabel 4. Nøgletal for lønninger og arbejdstid i folkeskolen og gymnasiet

2008	Danmark	Finland	Norge	Sverige	OECD gennemsnit
1 Folkeskolen:					
- Gennemsnitligt antal elever i folkeskoleklasser	19,8	19,8	n.a	n.a	21,6
- Gennemsnitlig årsløn for en folkeskolelærer	42.308	39.585	37.023	33.470	40.677
- Gennemsnitlig antal undervisningstimer for en folkeskolelærer (pr. år)	648 ¹	635	697	n.a	745
2 Gymnasiet:					
- Gennemsnitlig antal undervisningstimer for en gymnasielærer (pr. år)	364 ¹	550	523	n.a	661

Kilde: Indikator D2: Tabel D2.1, Indikator D3: Tabel D3.1 samt Indikator D4: Tabel D4.1.

*: Med folkeskolelærer menes undervisning af børn i alderen 6-15 år.

Anm.: Når n.a er anført, er data ikke til rådighed for det givne land.

Folkeskolen

Som det fremgår af **tabel 4**, er der gennemsnitlig ca. 20 elever i en dansk **folkeskoleklasse**, hvilket ligger lidt under OECD-gennemsnittet på knap 22 elever. Tallene dækker over både offentlige og private skoler. I Finland er

² Antallet af undervisningstimer for folkeskolelærere og gymnasielærere er stærkt omdiskuteret i offentligheden. Både repræsentanter for folkeskolelærere og gymnasielærere har bl.a. givet udtryk for, at tallene ikke medtager samtlige timer, de to kategorier af lærere arbejder i skolerne.

tallet også på ca. 20 elever pr. klasse. Der findes ikke tal for Norge og Sverige.

Lønningerne til de danske folkeskolelærere med mindst 15 års erfaring er gennemsnitlig 42.308 \$, og de ligger dermed lidt over OECD gennemsnittet på 40.677 \$. OECD gennemsnittet svarer nogenlunde til de finske lærerlønninger (39.585 \$). I Norge og især i Sverige er lærerlønningerne dog noget lavere.

En **folkeskolelærer** underviser (iflg. OECD) i gennemsnit 648 timer om året, hvilket ligger 13 pct. under OECD-gennemsnittet på 745 undervisningstimer. De danske tal ligger nogenlunde på linie med Finland (635 timer) og Norge (697 timer).

Gymnasiet

Hvad angår gymnasielærerne, så underviser en dansk gymnasielærer iflg. OECD 364 timer om året, hvilket er knap 45 pct. mindre end gennemsnittet for OECD på 661 undervisningstimer. Danmark ligger også betydeligt under Finland og Norge, der har hhv. 550 og 523 undervisningstimer (se dog fodnote side 8 nederst).

Therese K. Bach (NH)